

Első érettségi Salgótarjánban.

Csendes észrevétlenséggel, minden külső emóció kiváltása nélkül folytát le a helybeli realgimnáziumban az első érettségi vizsgálatok. Bár az intézet igazgatósága lapunk útján közölte a vizsgák idejét s arra meghívta nemcsak az érdekelteket szülőket, hanem a tanügy és főleg az intézet iránt érdeklődőket, városunk és vidék társadalmában ez nem vált különös eseménnyé, nem nőtt ki magát szenzációvá, legfeljebb egy-két száz ember, inkább szülő és gyám részben gondolatban, részben a valóságban vett részt városunk ezen kulturális horizontján, hogy nemcsak dokumentálja érdeklődését szülői szempontból, de egyben kereteket adjon annak a kulturális gondolatnak és munkának, mely ezen eseménytelen eseményt végre létre hozta.

Nem akarunk visszatekinteni a múlt messzeségébe, csak két három évtizedre pillantunk vissza s ezen visszapiantással ohajjuk némiképpen megörökíteni, a közömbösségből egy történeti ponttá fixírozni ezen, városunk fejlődésében mindenestre kimagasló kulturális ténnyé. Ha megkérjük most ez alkalommal Salgótarján a lakosait, kik közel három évtizeddel ezelőtt, tehát Nagymagyarországnak gazdasági virágzásában a helybeli polgári fiú és leányiskola megalapozásában fáradoztak, hogy gondoljanak vissza arra a tömegtelen munkára, kilincselésre, míg ezen intézet hajlékot, telket, majd állandó és megfelelő épületet kapott, azok feltétlenül el fogják ismerni azt a rendkívül nagy munkát és ambíciót, melyet néhány ember fáradozásával és áldozatkészségével, a békebeli gazdasági viszonyokkal össze sem hasonlítható mai kifosztottságunk mellett életre hívott, hogy abból most, hat-hét év elmúltával nyilvánosan újra realgimnázium létezhet városunkban.

1923-tól, 1927-ig mint előkészítő tanfolyam működik, növénykei állami realgimnázium magántanulói, 1927/28. és 1928/29. tanévekben már nyilvános jogú intézet az I–VIII. osztályokra, de az érettségi a növénykei állami intézetben, ismeretlen körben, idegen tanári kar előtt kénytelenek még letenni s mindenkor dicséretre méltó eredménnyel, míg végre a most elmúlt tanévben az érettségi vizsgálatokra is nyilvános jogot kapván az intézet, egyenlővé vált a többi nyilvános jogú gimnáziumokkal. Hogy ezen, aránylag rövid időn belül az intézet ekkora fejlődést és eredményt mutat fel, abban az erkölcsi támogatáson és anyagi áldozatkészségen felül elvitatathatlan érdeme van annak a tanfolyamnak, mely minden nehézségen, hiányn, bizonytalanságon felülemelkedve pedagógiai tudásának legjavát, ambíciójának csimborasszóját ajándékozta legkevesbé a saját, hanem a város

véndékek érdekében, mert ezek produktumán keresztül volt leginkább megalapozható, felépíthető, úgy az állami ellenőrző szervek, mint a nagy áldozatokat hozó vállalatok előtt az intézet jövője és további fejlődése. Nagyon sok gáncs érte és éri még ma is az intézetet azért, mert tandíja az ország hasonló intézeteivel szemben jelentékenyen magasabb, de a gáncsolók elfelejtik, hogy az intézet a vállalatok és a város jelentékeny áldozatának dacára a maga anyagi erejére van utalva és a növénykekre kiszabott díjakból kell magát fenntartania. Elfelejtik, hogy ha ezen intézet ma nincs meg, nagyon sok szülő gyermeke nem járhatna gimnáziumba, mert a lakás, koszt, utazás és egyéb mellékesei költségeit semmiesetre sem bírná a szülő fedezni, míg az itteni tandíj leróváát mégis csak könnyebben tudja összekuporgatni s ez által gyermekének magasabb kiképzést nyújtani.

Minden eredmény a kezdeményezők nagy munkájának és áldozatkészségének, továbbá a kezdet nehézségeit emberfeletti szorgalommal, kitartással leküzdő, kiváló képzettségű tanárikar ambíciójának köszönhető s városunk társadalmába büszke lehet ma, hogy egy oly intézmény áll rendelkezésére, melyet 60–100 kilométeres körzetben eddig nélkülözni kénytelen volt.

A mindennapi szorgos, lüktető munka a föld felett és föld alatt alig vett tudomást arról, hogy 15 ifjú élet adott számot arról, vajjon elkészült-e a mai nehéz, küzdelmes életre. Nem vett tudomást arról, hogy 15 ifjú tündöklő szemekkel, kipirult orcával, telve a becsült erényeivel, kötelességtudással, hazaszeretettel, szolozmáza a Te deum laudamust s bizakodó reménytel, ambíció buzgóssággal, kifeszített mellel indul a szebb és jobb jövőbe, hogy ideáljait megvalósítsa s mutassa, mennyire birtokában van annak az erőnek, melylyel az Élet minden elejétől tornyait képes ledönteni. Ugyanakkor azok, akik ezen ifjakat kibocsátották az életbe, mint a sajátát a háborgó tengerre s azok, akik ezen kibocsátást végignéztük, már látjuk is a borongós felhőket felettük s s szorongva lessük, vajjon átjut-e mindegyikük vihar nélkül a nap-sugaras, virágtól pompázó partra, hol ideálizmussal telített lelkiük megtalálja mindazt, mit képzeletük szárnyán eddig befutottak és átrepülnek akarnak.

Mert azok, kik ezen sajkák vízrebocsátását a végignézik, legtöbbször hasonló ideálizmussal indultak az életnek s mind többekévé hajtótörőként kerültek a partra, hol mindentől kifosztva, nehéz munkával török az ugrás s ideálizmussal megmaradt foglaltságából vetik a magot, melyből a szindus, virágpompájú mezőt — Nagymagyarországot — remé-

lik életre hívni. Az a néhány szerencsés társuk, kinek sajkája olyan partot ért, hol az élet habzóoló örömeit találták, azok neki feküdtek ezen örömöknél, elnyertek mindent, mit az élet nyújtott és nyújtani fog, de elvesztették lelkük telítettségét, idealizmusát s ma állig begombolkozva törtetnek tovább s üres lelkük nem kíséri, sőt nem akarja kísérni ezen ifjú sajkákat, nehogy kénytelenek legyenek veszély esetén segítségükre sietni.

De azért ne csüggedjétek fiuk! Indítsátok csak el bátran sajkáitokat a tengerre s mi, kik szeretettel nézünk Titeket érezzük, hogy megfogtok birkozni a tenger habborszával, a vésszel, viharral, mert lelketek idealizmusa erőt, bátorságot, kitartást fog nyújtani s ha egyiktek-másiktok sajkája elmerülni kezdene, ott leszünk mi kik még idealizmusunk feltéve örözt maradványával a szépet és boldogságot nyújtó partra segítünk! Kossik István.

Gazdasági kapcsolatok.

Irta: Bárány Boldizsár országgyűlési képviselő.

A magyar fajból, sajnos, mindig hiányzott az érzék a gazdasági nagy kérdések iránt. Ennek legfőbb oka Ausztriával való közöségük volt, mert hiszen Ausztria mindent elkövetett, hogy minke gazdaságilag gyámságban tartson, másrészt a kormány, az országgyűlés és a közvélemény is közjogi kérdésekkel foglalkozott elsősorban és ezek mellett a gazdasági kérdések eltörpültek. Az 1867-es minisztérium bő programjában csak közjogi kérdésekről volt szó. De nemcsak az Ausztriával való közöségünk volt egyetlen oka annak, hogy a magyar gazdasági élet nem tudott kifejlődni, hibás volt ebben a vezető-társadalom is. Társadalmi előítéletek képezték annak akadályát, hogy jó családok származó, vagyonos és tisztas család tradícióira visszatekintő fiatal emberek kényerkeső pályára menjenek és hogy egy ilyen pályán érvényesítsék azt a puritán érzést, amelyet a szülői otthonban magukba szívtak. Csak később, amikor a víz már a szánkgi ért, kezdünk szakítani ezekkel a maradi tradíciókkal. Ha ez a szakítás ezelőtt 50–60 évvel megtörtént volna, akkor Magyarország ma, úgy politikai, mint gazdasági téren, de társadalmi struktúrája tekintetében is, jóval előbb volna, mint ahol van. Ma már mindenki érzi, tudja, hogy a gazdasági kérdések úgy az egyén, mint az állam életében elsőrendű szerepet játszanak. A kényszerűség, az évről-évre súlyosodó gazdasági helyzet érlelte meg bennünk ezt a felismerést.

Kétségtelen, hogy a gazdasági élet terén komoly bajok vannak, amelyek segíteni kell, de lehet is segíteni, mégpedig a gazdasági élet összes ágazataira kiterjedő céltudatos, gazdasági politikával. Ehhez a gazdasági politikához tartozik az is, — és én gazdasági életünk tartós és állandó javulását főleg attól várom — hogy más államokkal szoros gazdasági kapcsolatokat létesítsünk. Központi fekvésünk is erre predestinál bennünket és itt van a Duna, amely a legolcsóbb és legegyszerűbb összeköttetés Magyarországgal és szomszéddal, a Nyugattal és Kelet között és egyenesen arra van hivatva, hogy Közép-Európa közgazdasági életének lüktető ere legyen. Aláhuzom, hogy nem politikai, hanem tisztán gazdasági kapcsolatra gondolok és ma még azt se merném megmondani, melyek azok az államok, amelyekkel új gazdasági kapcsolatok létesítése kívánatos volna. Erre a kérdésre, minden más októl eltekintve, már csak azért se lehetelni, mert hiszen a háború megindításához elég egy nemzet akaratát, de hogy békét kössünk, ahhoz mindkét félnek egysége akaratára van szükség.

Valószínű, hogy ha Magyarország más államokkal szorosabb gazdasági kapcsolatokat létesítené, vagy ha talán tagja lenne egy nagyobb gazdasági egységnek, egy nagyobb gazdasági területnek, akkor nálunk a termelés egyik, másik ágában hántrányok mutatkoznának. Ez elkerülhetetlen, mert hiszen minden változás a gazdasági életben természetesen változást hoz. Ezzel szemben azonban exportlehetőségeink megnövekednek, föl-

legeinket el tudjuk adni, a munkanélküliség problémája vagy teljesen megszűnik, vagy legalább nagy mértékben enyhülne; vállalatunk, pénzintézeteink működésüket a mostaninál sokkal nagyobb területre lesznek képesek kiterjeszteni és remélhetjük azt is, hogy az intelligencia bizonyos ágaiban előálló feleslegeinket, amelyeket itt, a szűk határok között elhelyezni nem tudunk, más országokban megélhetéshez, kenyérhez juttathatjuk.

A gazdasági közösség közös érdekeit teremt, az emberek sürűben érintkeznek egymással, megismerik és megértik egymást és idővel el fog tűnni az a háborús atmoszféra, amely olyannyira megnehezíti a népek gazdasági megélhetését.

Adófizetés gabonajeggyel.

Az ellenzéki demagógia, kifogyván minden érvből és politikai támaszáinak kudarcát érezvén, most egy újabb jelszóval ront neki a kormány céltudatos árvívó akciójának. Ki akarja sütni ugyanis, hogy az a termelési prémium csupán azt célozza, hogy a kormány a gazdák régi adóhátréleit a fogyasztók által ki fizettesse. Ez a legújabb verzió tudatos hamisítás és a tájékozatlan tömegek félrevezetését célozza. Már az is gyanússá teszi ezt a beállítást, hogy ugyanarról a részről nehezményezik a gabonajeggyel adófizetésre leendő felhasználását, amely eddig a gabonajegy és a termelési prémium helyett a földadót elengedését követelte. Mert hiszen mi egyéb gyakorlati eredményében a gazda adójának a három pengős gabonajeggyel való fizetése, mint lényegileg a földadót megterelése, amelyet maga az ellenzék követelt a legsürgősebben. Ha igaz az, hogy a földadót terhenek a gazda válláról való levétele segítés lehet a mezőgazdaságnak — amint ezt Rassay, Gaál Gaszton és többi ellenzéki társa proklamálta, úgy ez a segítség a gabonajegy adófizetésre való felhasználása révén lényeg érvényesül is. De tessék egy kissé gondolkodni és hamarosan rá lehet jönni, hogy ha a kormány a földadót egyszerűen elengedte volna és nem a gabonajegy adófizetésre való elfogadásával tenné lehetővé a gazda adójának fizetését, úgy a közvetlenül elengedett földadó kiesését megint csak valamely más közteherből kellett volna pótolni, akár az egyenesadó valamelyes emelésének formájában, akár pedig a fogyasztási adózás fokozásával. Ha a földadót elengedésének módját választotta volna a kormány a termelés fellegítésének eszközéül, úgy ebben az esetben is az elengedett földadót ismét csak más teherrel terhelte volna. Az a beállítás tehát, hogy a gazdák adóját a gabonajegyrendszer révén másoktól hajtja be az állam, minden elengedhető módszer ellen szólna, elsősorban magának az ellenzék által sürgetett földadóelengedés ellen is. Még pedig azért, mert a termelés megsemmisítésének árát

HELLEK ujdonság BARSÁJT DERBY

bármiféle rendszer mellett mindig csak az összességére lehet áthárítani.

De egyenes ferdítés az a ráfogás, hogy a három pengős gabonatermelési prémium nem céloz egyebet, mint a gazdák régi adóhátralekának a behajtását. Akik ezt hirdetik, azok nincsenek tisztában a gabonajavaslattal ama rendelkezéssel, amely szerint a gazda a gabonajegyvel a folyó évi adóját is fizetheti, tehát nemcsak a hátralekolt, hanem erre az évre szóló adótorozását is és hogy az adótorlesztésre szükséges összegben felüli gabonajegyét készpénzben beváltathatja. Hogy a pénzügyminiszter e részen igen enyhén kezelje a gazdák adójának behajtását, az kiderül már ebből is. Ugyanis az ideai gazdasági értékesítése valójában a jövő gazdasági év első felében esedékes adók fedezetül is kellene, hogy szolgáljon, tehát a beszállított gabonajegy útján való adófizetés a pénzügyigazgatás joggal kiterjeszthető a gazda 1931. első félévi adójára is. Mindazonáltal

tal a javaslat szerint a gabonajegy adófizetésre való beszállítási kötelezettsége csak a folyó naptári év végéig esedékes adókra korlátoztatik és a jövő esztendő első félévi adó fejében nem tartják vissza a gabonajegyét, hanem az 1930. évi adó után fennmaradó gabonajegyét a gazda készpénzben válthatja be. Már ez az egy részlete a gabonajavaslattal is bizonyítja, hogy a kormányt nem vezetik szűkebbül fiskális szempontok, ilyen ráfogásokkal igazán nem lehet a gabonajavaslattal becsületes szándékát elhomályosítani.

Az igazság, hogy a maga útján előre. Ürügyekkel, ferdítésekkel, ráfogásokkal megállítani, vagy elgáncsolni nem lehet. A gabonakrizis elhárítása olyan elementáris követelmény, olyan jogos igénye a magyar mezőgazdaságnak, amellyel szemben minden pártpolitikai mesterkedés szappanbuborék módjára szétpattan.

Képviselőnk Barcson.

Városunk országgyűlési képviselője, dr. Sztranyavszky Sándor államtitkár fardhatatlanul járja az országot, hogy a konzervatív nemzeti politika mellett hitet tegyen és mozgósítsa a tömegeket a kormány zászlaja mellé, Ragyogó szónoki képessége, töretlenül magyar érzése, lebilincselő közvetlensége mindig meghozza a sikert és a legnehezebbeknél vált kérdések is könnyűk és kedvelteké válnak, ha ünnepvirágos mondatai fejtik ki azokat.

Múlt vasárnap is ilyen állomása volt Barcs az embermentő munkának, ahol több képviselő társaságában Görgey József beszámolóján jelent meg az államtitkár. Az ott mondott lelkes beszédből kiemeljük az alábbiakat, mint amit a legnagyobb lelkesedéssel és figyelemmel hallgattak az ezernyi választó tömeg:

Sokszor halljuk ellenzéki oldalról, hogy csökkenteni kell a tisztviselőlétszámot. El lehetne látni kevesebb tisztviselővel is a csonka ország közigazgatását. A mai nehéz idők azonban különleges feladatot rónak a közigazgatásra és a tisztviselőikra. Nem a nyakló nélkül való létszámcsonkítás az, ami a takarékoskodik szempontjából megokolt, hanem az, hogy minden hivatalvezető törekedjen megartani a munkában a munka szempontjából értékes egyedeiket, a kevésbé értékeseket pedig el kell távolítani. Csonka ország megkövetelheti azt, hogy tisztviselői fokozottabb mértékben és lelkiismerettel dolgozzanak. Az állami adminisztráció a papíron és tényleg kívül bele kell vinni a szívet és a szeretetet. Nem csندیre és rendőre van szükség, hanem elsősorban a köztisztviselői munka megértése, szorgalmas és öntudatos végzése.

A tisztviselői kar gondosan örkődék reputációjának seprőltsége felett és az könnyelműen senkinek oda ne dobják préadul. Bármilyen nehéz körülmények között is éljen, legyen tudatában annak, hogy minden anyagi előnyétől többet ér a lelkiismeret nyugalma és a becsület tisztasága. Elismerem, hogy az ország legerősebb fegyvere a kultúrája, de emellett van még egy erős fegyver, az igazság és a tisztaság és ezt törekedjék mindenki tisztán megőrizni.

Az utóbbi időben különféle hírek láttak nagyvilágot, panasz hangzott el és vadt kelt szárnyra. Ezekkel nem kívánok foglalkozni, ezeket arra az utra tereltek, amelyen igazságot kell tudni szolgáltatni a megtámadott rendnek, ha meg lett támadva, vagy megtámadott becsületnek, ha ok nélkül lett megtámadva. De ha nem ok nélkül támadták meg, nincs az a hatalom, amely el tudná homályosítani a megtörtént tényeket, amely megállíthatja a kezét, amelynek le kell suttajnia azokra, akik arra okot szolgáltatnak. Különböző suttogások láttak napvilágot, mintha valamilyen titkos szponzt lenne, hogy ezek a visszafélések meg ne torlathassanak. Semmiféle ilyen szponzt nem lehet. Minden ok megvan arra, hogy a magyar becsület és tisztesség fennállása

érdekeiben mindenki megtegye a kötelességet, hogy láthassa mindenki, ki a büns és ki nem az, mert az ártatlan érdekében is áll, ismerni a bűnösét.

A közigazgatás mestersége nem könnyű dolog. A meleg szív és szeretet érzésének nem szabad annyira nyilvánulnia, hogy az egyéneknek egyének iránt érzett szeretetét vagy szimpátiáját fölébe helyezzük a közérdek szolgálatainak. Meggyőződésem, hogy az a vihar, amely most kelt ezeknek a felszínre került híreknek nyomán, alkalmas lesz arra, hogy tisztítsa a levegőt és tisztalevegőben tiszta közhangulatot és közszolgálatot teremtsen.

Azt hiszem, a sajtó is akkor teljesíti a maga kötelességét és hivatását, ha igenis éberen örkődék alfelett, hogy tisztaság és rend legyen, de nem esik abba a hibába, hogy ennek az országnak szennyest, amennyiben van, a piacra vigye ki mosogatni.

A sajtó mosogasson és tisztogasson, de ez ne árson többet az országnak, mint amennyit használni hivatott volna.

Az államtitkár ezután a gazdasági helyzettel foglalkozott, többek között ezeket mondotta:

A boletajavaslat csak Forti-tapaszt, amellyel rákot gyógyítani nem lehet, de amellyel enyhíteni lehet a beteg fájdalmát, amíg műtőszalra fektetik a beteget. Ahhoz, hogy Európa gazdasági életét a műtőszalra fektessük, nem elég a magyar kormány akarata. Ehhez egész Európa összefogására van szükség. Bethlen István gróf legutóbbi londoni látogatása is ezt a célt szolgálta. Remélem, hogy a viszonyok rákényszerítik Európa államait arra, hogy a műtőszalra fektessék Európa gazdasági életét, amelynek onnan a magyar gazdasági élettel együtt egészenessen kell fölkelnie. A boletta csak ideiglenes enyhé gyógyser az addig is, amíg a bajok gyökeres gyógyítása bekövetkezik. A kormány kötelessége örkődni afölött, hogy a boletta a gazda zsebébe kerüljön s el ne kalodjék másfelé. A kormány teljesíteni is fogja ezt a kötelességet. Meggyőződésem, hogy az elkövetkezendő idők igazolják majd a kormány helyes eljárását.

A politikai életben szükség van harcra és ellenzékre is. Egy ország azonban, amely élet-halálharcot folytat a létért, nem engedheti meg magának, hogy a gyűlölködés politikáját kövesse, amikor összefogásra és egyetértésre van szükség. Ne feledkezzünk meg az ellenzéki politikusok arról, hogy a hatalom kezelése ma nem gyönyör és öröm, hanem fáradságos munka és emésztő gond. Azok, akik ennek részesei, ha egyebet nem is érdemelnek, annyit joggal elvárhatnak, hogy becsületes, jószándékukat kétségbe ne vonják s ne akarják elgáncsolni őket akkor, amikor a köz érdekében cselekszenek. Legyen kritika, de az legyen igazságos. Amíg az ország vonaglik, ne tornázzunk fölötté, hanem ellenzék és kormány együttes akarattal igyekezzünk helyzetlen javítani. Meggyőződésem, hogy

a magyar faj a jövőben is megőrizi józan ítélőképességét, mi nyugodtan vállaljuk a történelem előtt is a felelősséget azért, amit tettünk.

Az államtitkár beszédét hosszantartó tapssal és éljenzéssel fogadta a hallgatóközönség. Neubauer Ferenc, majd Reichel Richard mondott még nagy letzés mellett beszédet. A beszámológyűlés végén a választóközönség elhatározta, hogy Bethlen István gróf miniszterelnököt táviratban üdvözi.

Az esti banketten Sztranyavszky Sándor államtitkár a pohárköszöntőre válaszolva, többek között ezeket mondotta:

Erős és megingathatatlan meggyőződésem, hogy bűnt követ el az, aki magyar és magyar közét éket akar verni s aki ezt teszi, az ne álljon sem a fórumra, még kevésbé lsten oltára elé.

Vannak különböző kérdések, amelyek lappangnak a köztudatban s amelyekről jobbról és balról suttognak. Egyek azt hiszik, hogy ma nincs fontosabb dolgom, mint megoldani a királykérdést, azt a kérdést, amelyik megoldásának ideje hitem és meggyőződésem szerint még nem érkezhett el. Nem érkezhett el pedig azért, mert sok minden elintézni valónk van még addig, amíg ennek a kérdésnek elintézésére kerülhet a sor. Hírszéltek mindenféle, amerre még az ember, azt mintha ebben a kérdésben az ország élén álló hivatalos tényezők egymással már megállapodtak volna, mintha határozatok volna ebben a kérdésben. Ez az én tudomásom szerint nem egyéb, mint tudatosan, hamisan beállított valóság. Mindenki legyen óvatos a hírek befogadása terén. Vigyázzon mindenki arra, hogy ne találjon otthonra lelkeiben olyan hírszéltek, mintha bárki az illetékes tényezők közül a nemzet érdekét alárendelné bármilyen más érdeknek. Ebben a kérdésben is csak egy döntő momentum lehet, a nemzet érdeke s ezt az érdeket senki emberiaért, sem alárendelni nem engedjük, sem azt nem tűrjük, hogy ezzel a kérdéssel könnyelműen játékok üzennek, nem tűrjük azt, hogy ezt az országot lángba akarják borítani.

† Glogoni Andreich János.

Egy nagyértékű, munkával teljes élet zárlat be a napokban Budapest. Glogoni Andreich János ny. miniszteri tanácsos, az állami szénbányák központi igazgatója június hó 27-én meghalt. Vidékünkön jól ismert, szeretett egyéniséget ragadott el a halál s hozott vissza közénk a zagyvai temetői családi sírboltba. Alig másfél éve, hogy idősebb leányát temette ide el s ime maga is utána ment. A rajongva szerető apa és férj meleg szívérre hideg hantok görögtek, mögötte is bezárult a kripté falazata.

Glogoni Andreich János bányamérnök, született Glogonban. (Torontól vm.) 1858. szeptember 7. Főiskolai tanulmányait a selmecbányai bányászakadémián végezte. 1885-ben akadémiai tanársegéd, 1887. r. tanár lett selmecbányán, de rövid idő múlva meghívta a Salgótarjáni köznevelési r. t. Salgótarjánban főmérnök és igazgatóhelyettes lett; tervei alapján a széntermelés rövid idő alatt 3 millió q-ról 12 millióra fokozták. 1894-ben a szilvölgyi szénbányák igazgatója lett s a petrozényi szénbányászati földrendítés az ő működésének az eredménye volt. 1902. a király bányatanácsosa nevezte ki, 1907. a Wekerle-kormány az állami szénbányák szervezésével bízta meg s több üzem megnyitása után főbányatanácsossá és miniszteri tanácsossá nevezte ki s az állami szénbányák központi igazgatója lett, 1912. nyugalomba vonult; de azóta is több magánbányázatot nyitott meg. Irodalmi művei: A salgótarjáni szénbányászati (1894) Die Zsytaler Gruben (Wien 1906) Kurze Übersicht der Kohlengrubenverhältnisse der Länder der ungarischen Krone (u. s. 1909) Ezenkívül számos értekezést írt bányászati és kohászati szaklapokba.

Andreich Jánost Salgótarjánhoz fűzte nemcsak a hivatás egyik legeredményesebb állomása, de nőtülése és az a nagy társadalmi kedveltség is, amelyben a bányászvidéken része volt. Gyönyörű feltevével egyik központja volt a vidék ura társaságának. Zagyvai temetésén a bányamérnöki kar majdnem teljes számmal vett részt Róth Flórián bányafő-

Az új utlakipala

MINŐSÉGE,GAZDASÁGOSSSÁGA
FELYŐMŰHATATLAN
NYUGÁTNYUTAKI
EGYESÜLT IPRÁMOVAK RT.
BUDAPEST,VILMOSCSÁZAR-UTCA
KÉPVISELŐ:
Weinberger Soma
fakereskedő, Salgótarján.

tanácsos vezetésével. A diszes templomi egyházi temetés után bányászalmpák világitása mellett, diszruhás bányászok sorlala között s a bányászhimnusz hangjainál vitték be a koporsót a sírboltba, amely előtt a bányapáros dalárda ép úgy mint a templomban megkapó gyász-dalokat énekel Vilezál Richard vezetésével.

A halálesetről a rokonság alábbi gyászjelentést adta ki.

Özvegy Glogoni Andreich Jánosné született Kunze Antonia és gyermekei: glogoni Andreich Jenő dr., glogoni Andreich Jánosné férjezett dr. Várady Antalné, valamint rokonai nevében is mélyen elszomorodott szívvel tudatják, hogy a forrón szeretett férj, felejtéhetetlen jószágú apa, testvér és rokon glogoni Andreich János ny. miniszteri tanácsos, az állami szénbányák ny. központi igazgatója okl. bányamérnök folyó évi június hó 27-én este 7 órakor, hosszú, nehéz szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után, életének 72-ik, boldog házasságának 41-ik évében az Urban kiservezetén.

A drága halott hült tetemei folyó évi június hó 29-én délután 5 órakor fognak a keresési ut melletti temető halottasházában a róm. kath. anyaszent-egyház szertartása szerint beszenteltetni, Zagyvára (Nógrád v. megye) szállítva, int június hó 30-án délután 7 órakor a róm. kath. templomban történendő ujlágos beszentelés után a családi sírboltba örök nyugalomra helyezni.

Az engedestől szentmiseáldozat július 3-án csütörtökön reggel 9 órakor fog a Szent Domonkos-rendi atyák Thököly-uti plébániatemplomában az egék Urának bemutatni.

Nyugodjék békévell

dr. glogoni Andreich Jenőné szül. Migunova Katalin menyje, dr. nagyselm Toldy Loránt, dr. Várady Antal vejei, nagyselm Toldy Gizella, Várady Jenő unokái, glogoni Andreich Julia, glogoni Andreich Danica testvérei.

Hírek és különfélek

Előfizetési felhívás. Julius elsőjével új előfizetést nyitunk „A Munka”-ra. lapunk nehéz helyzetére való tekintettel kérünk minden előfizetőnket, hogy előfizetését és hátralékát a jelen számunkhoz csatolt cseklapon beküldeni sziveskedjen. Egyetlen erőforrással barátaink támogatása előfizetésekkel, úgy annak elmaradása súlyosan érinti, sőt veszélyeztetli fennmaradását s kicsiny lapnak. Kérdekek, hogy fennmaradjon e lap, mely a kis emberek védelmét, segítségét irta zástalajára s mely e nehéz időkben is önzetlenül teljesíti kötelességét.

Eszkívő. Huberth Ilyola és Fekete Alfréd lapunk munkatársa folyó hó 29-én d. u. 4 órakor a budapesti Ferencendi szerzetesek magtöröküti templomában tartották esküvőjüket.

Dr. Kardos Adél orvos (Fő-ucca 54. sz.) kozmetikai tanulmányait befejezve rendelést é. július hó 1-től kezdve kozmetikával bővíttette ki. Arcpálcs, hajszál-, szemölcs-, anyajegy-, sepről-, májolt- és mindennemű szépséghibák eltávolítása. Rendel: kozmetika részére d. e. 9-12-ig, beteglek részére d. u. 2-6-ig.

Bőrbéradó. Salgótarján fő utca 6. szám alatt 1930. július 15-től egy üzlet-helyiség kinyálva együtt bérbeadó. Bővebbet a kiadóban.

Gyermekmajális az Acélgyárban.

Az Acélgyári Gyermeksegélyző Nőegylet immár esztendő óta nagy ügybuzgalommal és sikerrel rendezi téli ebédalköit a szegénysorsú iskolásgyermekek számára. A Nőegylet agilis vezetősége, Fabini Henrikné elnöknőjének indítványára, ezen akcióit a jövő tanévtől kezdve oly módon óhajtja kibővíteni, hogy az arra rászoruló szegény gyermekek az egész iskolai év folyamán tevékenyen részesülhessenek. A terv megvalósítása természetesen nagyobb anyagi áldozatokat is kíván és ennek a nemes tervnek kivételére rendezte meg a Nőegylet vasárnap, június 29-én délután gyermekmajálisát népnepnélyek egybekötve az Olvasóegylet nyári helyiségében. Mivel az iskola záróünnepé ugyanazonnap délelőtti volt, az ünnepély egyuttal az iskolai évnek is kedves és megható befejező aktusává vált.

Az iskola egész tanulóifjúsága d. u. fél 4 órakor az iskola udvaráról vonult fel a majális színpelére a gyári zenekar csengő hangjai mellett: lengő százlakkal. A festői szépségű kerthelyiség már ünnepi díszben várta őket. Zöld lombfűzök, színes lampionok, zászlók díszítettek mindent és a kuglitz hosszú oszlopokra alatt játékbazár, cukorkák és sütemények sátor, üdítő italok, virsli és hideg sültet várakoztat a kánikulai melegben eltádkadt résztvevőkre. Csakhamar táncra is perdült a vidám gyermekesereg és a zsi-bongó, nevetéssel télt táncolyt a boldog szülők kószorúja fogta körül, kik meghatóan gyönyörködtek gyermekeik önfeladulatos mulatozásában. A szünetekben az iskolásgyermekek tornamutatóványai, cserkészjátékuk, tréfás versenyek, szárlutas, fazeküts, lepényezés, költőházas nyujtottak tarka változatosságban szórakozást. Hat órakor az egész gyermekesereg friss meleg virsliszoronnát kapott. Utána tovább folyt a mulatozás, miattl bájos lánykák gyűjtötték - már buzgóan a szavazatokra a szépségversenyre és lütrig postások szaladtoztak a vilápgosta levelezőlapjaival. A sötétség beálltával bengáli lénycék gyultak ki és forgó napok, színes fáklyák csillogása világította meg a mulatozók sűrű tömeget.

Hogy a gyermekmajális megtartásának eszméjével a Nőegylet általános óhajnak télt eléget, mi sem bizonyítja jobban, mint a megjelentek rendkívül nagy száma, amely a gyermekek ünnepét általános társadalmi megmozdulássá tette. Ennek a nagyszabású népnepnélynek megtartása természetesen ugyanolyan nagyszabású és gondos előkészítést is kívánt. A Nőegylet vezetősége heteken át dolgozta ki a terveket és készítette elő a programot. Minden dicserő szó kevés annak az őnzetlen buzgósnak méltatlanság, amellyel a gyártelep eszöz költségközsége úgy erkölcsileg, mint anyagiilag a rendezőség mellé állott és vállalta a felkészüléssel és lebonyolítással járó fáradságot! Legyen ezen a helyen is köszönet mondva mindnyuknak! Hala és köszönet legyen mondva mindenkinek, aki adományával az anyagi siker eléréséhez hozzájárult. Súlyos életviszonyok között, nehéz munkával keresett félrelek adódotk össze a legszentebb cél: a gyermekélet szolgáltatában és adódotk örömmel, készségesen, zuglódás nélkül. Ennek az áldozatkészségnek köszönhető, hogy a tejakció lebonyolítása teljes mértékben biztosítja van!

Az Acélgyári Gyermeksegélyző Nőegylet pedig haladjon tovább ezen az úton, az erős, egészséges magyár ifjúság megeremítésének útján, melynek végpontján mint legzsebmeg cél: az erős, boldog és szabad Nagymagyarország ínt felénk!

A realgimnázium I. osztályába már eddig több mint ötven tanuló jelentkezett. Ezért az intézet igazgatósága párhuzamos osztályt állít föl s ebben az ügyben a kultuszminisztériumban megtette a szükséges lépéseket. Így az I. osztályba a felvételek a jövő héti folyamán, egészen július 12-ig szakadatlanul tovább folynak.

Meghívó. A zagyvapálfalvi kisdodó I. hó 6-án d. u. 4 órakor a kaszinó nagytérben tartandó előadásra. Belépődíj 50 fill. Villamosmenet Salgótarjánból pontosan d. u. fél 4 órakor, visszsa előadás után.

Eladó közeptermű hölgye új sötétkéz krepdihin legújabb divatu ruha, 2 pár lakk 37-es női cipő, 1 nagy láda

és befőttes üvegek, ugyszintén a legjobban olvasni való könyvek jutányos árban. Karancs-utca 13 sz. (kalaposnál).

Eküvő. F. hó 8-án d. u. 6 órakor tartja esküvőjét az evangélikus templomban Ferencz Sándor Telmányi Katókaival, melyre szeretett jó ismerőseit tisztelettel meghívják úgy a szülők, mint gyermekeik.

Az Evangélikus Nőegylet és Luther Szövetség vasárnap 6-án d. u. tartja évi rendes közgyűlését az istentisztelet után, amelyre a tagokat ezuton is meghívjuk.

Salgótarján és vidéke hazafias közönségéhez A Salgótarján és Vidéke lábbelikészítő iparosok szakszcsoprtja 1930. évi május hó 4-én megtartott nagygyűlésén azon egyhangu határozatot hozta, hogy a külföldi gyártmányú cipők javítását 1930. évi július hó 1-én beszünteti. Midőn ezen nagyfontosságú lépésre határoztak el magukat, minket az a nemes és hazafias cél vezetett, hogy az amugy is nehéz gazdasági viszonyokkal küzdő lábbelikészítő kisiparnak megélhetését elősegítsük és a magyar munkásoknak kenyeret adjunk. Mely tisztelettel kérjük a hazafias gondolkodású Közönséget, hogy ebbeli törekvésünkben támogatni sziveskedjenek olyképen, hogy külföldi gyártmányú cipőt ezuntel ne vásároljanak. Mely tisztelettel Salgótarján és Vidéke lábbelikészítő szakszcsoprtja.

Ha júniusban akar vizsgázni, haladéktalanul jelentkeztek a

Walter Magántanfolyam

levelező oktatására.

Budapest, VIII. Rákóczi-ut 51. V. 2.

Szülők figyelmébe! A gyermekneveléssel kapcsolatban egyik legnagyobb probléma a nyelvismeretek megszerzése. Városunkban úgy a realgimnázium, mint a polgári iskola igen nagy súlyt helyez az idegen nyelvek tanításánál a németre, melyly a gyermekek nagyrésze hadilábon áll. Minden városban vannak nyelvtanfolyamok, amelyeket mi eddig nélkülöztünk. Mint értesültünk egy intelligens német házaspár (de magyar állampolgár) óhaját felsőbb tanácsra nemettanfolyamot nyitni rendkívül méltányos havi díjazás mellett. Magyarul csak gyengén beszélnek s így az állandó német diszcurzus úgy játszó gyermekek, mint nagyobb tanulók, diákok, vagy pótviszágokk részére nagy eredményt biztosít. Sok szülőknek segítségére jön e tanfolyam, mert a külföldre való küldése gyermekeiknek nagy nehézségekbe ütközik, német háztartási alkalmazottak megfizetése pedig szintén lehetetlen a mai nehéz gazdasági viszonyok között. A részleteket még nem ismerjük, mihielyt arról tudomást szerzünk, közölni fogjuk.

Színház. Halmi Jenő színtársulata e hó 6-án, vasárnap fejezi be a mohácsi szinkronban kitűnően sikerült két hónapos nyári idényét s e hó 9-én érkezik városunkba. Mohácsi hírek szerint Halmi ügyessége olyan magas nívón áll, mely méltán megérdemli azt a nagy szeretettel és megbecsüléssel, amelyben eddigi városaiiban részüket volt. A társulat tagjai olyan erősök hitű és nevű erőkből van összeválogatva, amely már maga is garancia arra, hogy az itteni színi idény is a legjobb eredménnyel záruljon. Ennek a jó hírnek reményében a város közönsége a bérlek listáján olyan nagy számmal vonult fel, amelyre még Salgótarján színielőadásában eddig nem volt példa. Ezen nagy eredmény elsősorban is Angyal Dezső a társulat agilis titkárának érdeme, ki fáradságot nem ismerve kora reggeltől késő estig a város minden színházba járó polgárát meglátogatta, akik kedves egyénisége és lebilincselő modora előtt nem tudtak kitérni, hogy a bérlek nagy táborába be ne lépjenek. A megnyitó előadás e hó 10-én, csütörtökön este fél 9 órakor a Csunya lánnyal fog megkezdődni. A színházi irónia közleményei: 1) A színház igazgatósága kéri a mélyen tisztelt bérleközönséget, hogy szelvényeiket naponta délelőtti tiztől tizenkettőig napi jegyre beváltani sziveskedjenek annál is inkább, mert az esti pótártnak nem áll módjában azokat beváltani. 2) Az előadások délután 4, este fél 9 órakor. A pontos megjelenés kérérik, tekintettel arra, hogy a későn érkezők az előadás menetét és a pontosan érkezéseket zavarják. 3. Minden egyes bérlet jegy-füzete naponta (vasárnap és

ünnepnap kivételével) csak egy szelvény váltható be. 4) bérletűgyekből kifolyólag mindennemű panasszal vagy kéréssel kétérik Angyal Dezső színházi titkárhoz fordulni. 5) A színházi iroda hivatalos órái délelőtti 9-12 óráig tart. 6) Pénztárrnyítás naponta 10-12-ig és este 7 óráig kezdve.

Érettségi bál. Junius 28-án, szombaton este a bányatársulat kasszinóban kedves, meghitt társaság gyűlekezett össze, hogy résztvegyen az érettségi tett ifjak utolsó mozzanatán, a bankett vacsorán és a táncmulatságon, mely az iskolától és egymástól való búcsúzásnak megható jegyében folyt le. Hosszu esztendőök öröme, bánata, vidámsága és elbusulása szoros barátságga fűzi össze az együttlélt, mely most az életbe kilépés és széjél szóródás, a bucsúzás pillanatában éri el a barátság csúcát, hogy onnan az élet keserű tapasztalatait, szerencsét és szerencsétlenségeit s egyéb életközölmények, távolgások és eltoldódások lyóltán lassan-lassan elmosódjék s egy kedves emlék oázisaként maradjon meg a szívekben. A vacsora alkalmával az ifjúság nevében Tibor Akos búcsúzott el az intézettől, Varga Kálmán pedig az intézet felügyelő bizottságától. Dr. Szabó Lajos gimn. igazgató válaszolt a két szép beszédre s az intézet, a tanárikar és a felügyelő bizottság nevében búcsúzott el az iaktól. Vadász Bertalan mint volt osztályfőnökük kedves közvetlenséggel, de komoly intellektuál teli beszédet bocsátotta el volt növendékeit az életbe. Felszóllaltak még Dr. Varga Kálmán ügyvéd és Semetkayné Schwanda Magda tanárnő. Vacsora után megkezdődött a bál, mely a bányazenekar és Gábor primás zenéje mellett a legjobban hangulatban a hajnali órákig tartott, mely idő alatt a közönségnek alkama volt tapasztalhatni, hogy az ifjak nemcsak a tanulmányokban mutattak példás eredményt, de mint rendezők, táncosok és házigazdák is fényesen megállták helyüket.

Építkezéshez Mész, Cement

nagyan és kicsinyben, valamint színláló cement festékek, olaj, zománc és porfestekek, meszlők és ecsetek legelőnyösebben beszerezhetők

BICSKEI

fűszer és festékárú üzletében

Erzsébet-tér 7.

A Salgótarjáni Ipartestület az italmérori üzletvezetői hó 14-es pályázati határidejét **július hó 11-ig** este 8 óráig hosszabbítja meg.

Az ipartestület elnöksége.

Mélyen leszállított árakkal a legszébb és legmodernebb fényképek **Malinovicné** fényképezési műtermében készülnek. (Salgótarján, Erzsébet-tér) Telefon 43.

Tűzoltók mulatsága holnap (vasárnap) délután a városi ligetvendéglőben.

Kétszobás lakás augusztus 1-ére kiadó. Füleki-utca 2 szám.

A salgótarjáni orvosi laboratórium terve.

A modern orvosi tudomány fejlett diagnosztikája a laboratórium által nyújtott hatalmas segítséget nem nélkülözheti. Erre a segítségere egyformán szükséges van nemcsak a különböző szakmák gyógyító orvosainak, hanem közegészségügyig foglalkozó szakembereknek is. Ez utóbbi tételnek különös fontosságot ad a tisztiorvosi szolgálat reformja, melynek lényege az, hogy az új rendszerű tisztiorvos kizárólag csak közegészségügyi tevékenységgel foglalkozzék. Nyilvánvaló dolog, hogy tisztiorvos munkája is csak úgy válik teljesse, ha javaslatában, melyeket felettes hatóságaihoz felterjeszt, vitathatatlannal ténylekre támaszkodhat; ezek pedig oly természetiek, melyeket a laboratórium vizsgálatok eredményei nagy számban szolgáltatnak, Igaz, hogy minden orvos rendelkezik bizonyos laboratóriumi ismeretekkel, azonban a laboratóriumi tudomány annyira specializálódott, hogy ezt a munkát mellékfoglalkozásként üzni még az sem képes, aki a megfelelő helyiség és felszerelés felett rendelkezik. A vidék viszonyait ismerve, nyugodtan elmondhatjuk, hogy még kór-

házaink sincsennek megfelelő laboratóriumokkal felszerelve még kevésbé rendelkeznek ilyenekkel a vidék tulnyomóan szegénypraxissal foglalkozó, szegényes viszonyok közt élő, lakó és dolgozó orvosai.

A laboratóriumokkal szemben támasztott igények azonban megvannak és állandóan növekednek, azoknak kielégítése elől elzárkózni nem lehet és nem is szabad. Az a módszer azonban, amely jelenleg divik, hogy a vizsgálandó anyagokat postán, távoli laboratóriumokba küldjük, több oknál fogva tarthatatlan. Legnagyobb baj az eljárás hosszadalmasága. A késedelem a vizsgálati anyag megromlásával jár, sürgős intézkedések megtételét lehetetlen teszik, de ezen kívül még nagyon fontos az is, hogy a gyakorlati orvosok nagy része nem rendelkezik az anyagvételben kellő gyakorlással, az anyag elhelyezéséhez megfelelő tárgyakkal s a csomagolásban a szükséges jártassággal. Mindezen tényezők együttesen a laboratóriumok decentralizációját kívánják s ezentől megfelelő munkát csak akkor várhatunk, ha azok helyben vannak. Egy ilyen orvosi laboratórium felállítását azonban csak olyan helyen érdemes megvalósítani ahol a lakosság kellő száma, elegendő gyakorlati orvos, járási tisztiorvos és az egészségügyi szolgálat megfelelő nívója együttesen biztosítja annak kellő munkával való ellátását: a helyi viszonyok pedig olyanok, hogy a laboratórium megfelelő fűtése és világítása biztosítva legyen. Ezen tételtem megvilágítására s bizonyítására salgótarjáni helyi viszonyokat a következőkben óhajtom vázolni:

A városnak jelenleg több mint 15.000 lakosa van. A lakosok tulnyomó többsége betegség esetére biztosított országos társadalombiztosítói intézeti, gyári, bányatársaspénztári, vasut és posta betegsegélyző intézeti tag, illetve közzalkalmazott. Biztosításra nem kötelezették jóformán kizárólag csak a helybeli önálló kereskedők; vagyis az egészségügyi szolgálat igen intenzív azért, mert a lakosság tulnyomó részének ingyen orvos áll rendelkezésére. A helyben működő orvosok létszáma jelenleg 20; laboratóriumi felszereléssel azonban egyik sem rendelkezik. Két kórház s egy járványkórház működik, melynek vezetői aszeptikus és nagyobb sebségi műtéteket is végeznek, azonban megfelelő laboratóriuma egyik kórháznak sincsen. A kórházak vezetőinek műtői tevékenysége kórszövettani vizsgálatok számára is biztosít elegendő anyagot. Hasonló módon volnának feloldozandók a járás területén gyakran előforduló törvényszéki boncolások alkalmával nyert anyagok is, abban az esetben, ha a vizsgálat érdeke nem is kívánja meg feltétlenül az anyagnak törvényszéki orvostani, vagy az országos egygyvizsgáló intézetbe való felküldését. A jelenlegi gyakorlat az, hogy bonyolultabb laboratóriumi vizsgálatot egyáltalán nem végeznek. A Wassermann reakciókat budapesti laboratóriumok végzik, az eredmény azonban nem kielégítő. A kórházak mindegyike villanyvilágítással, központi fűtéssel s vízvezetékekkel van felszerelve, úgy hogy a laboratórium működéséhez 3 fő feltétele ezzel meg van adva.

Amennyiben valamelyik beteg bajának tisztázása, vagy kezelése bonyolultabb laboratóriumi vizsgálatokat igényel, az ilyen beteg budapesti gyógyintézetbe utaljuk. Ez a beutalás a férőhelykérdés miatt késedelmes, a távolgás miatt pedig költséges. Igen gyakran előfordul, hogy a betegeknek ismételt vizsgálatok végzése céljából újabb Budapestre való utalása válik szükségessé. Egyedül ez a tény is indokolja a laboratórium helyben való felállításának szükségességét. A betegbiztosított pénzárakát s a közegészségügy érdekétől eltekintve is igen fontos anyagi érdekei fűzik ahhoz, hogy a betegek felgyűmlása minél teljesebb legyen s minél gyorsabban következze be. Ebből a tényből joggal következtethetünk arra, hogy az orvosai által megfelelő módon informált pénzárvezetők a laboratóriumok felállítását esetén annak fenntartási költségeihez, vagy fix járulékkal, vagy megfelelő esetenkénti díjazással, tehát kellő mennyiségű munka engedélyezésével fognak hozzájárulni! Ami más szóval annyit jelent, hogy a laboratóriumnak csupán a felállításához van támogatásra szükség, fenntartási költségeit saját munkájából fogja tudni fedezni. Különösen abban az esetben ha a közegészségügy részéről megkívánt vizsgálatok a megki-

vánt számban engedélyeztetnek és a szükséges mértékben honoráltnak.

A Wassermann reakció ügyében meg kell említenünk azt, hogy a luetikus megbetegedések száma, úgy a városban mint annak környékén, meglehetősen nagy. A prestatulak megbetegedései az évenkénti 100 százalékokat megközelítik vagy meghaladják. Az a tény, hogy jelenleg kis számban küldünk vért Budapestre, abban leli magyarázatát, hogy a különböző nehézségek arra bírnak miszerint lehetőleg ritkán, csak nyomtatékos gyanu esetén és egy ízben küldjük a vért vizsgáltni; pedig nyilvánvaló dolog hogy ez az állapot nem helyes. Itt elsősorban a fertőzőképesség szempontjai vannak szigorúbban szemügyre vevendők. Sálgótarján környékén, de magában a városban is az elhanyagolt közti tisztasági viszonyok miatt a tüszőjárványok állandóak.

Nemrég fordult elő a közeli Nagybányon községben egy 50 megbetegedést okozó tüszőjárvány. Azon körülményből, hogy egyes községekben, így pl. Horthytelepen, Vizslán, Baglyason, a tüszőesetek rendszeres helyi járványok alakjában állandóan ismétlődnek, arra kell következtelnünk, hogy a betegség oka a mocsaras talaj állandó szennyezettsége s azonkívül még bacilluszgázának is kell lenniük. Miután a lakosság általános tüszű elleni védőoltását ismételt próbálkozások ellenére sem sikerült megvalósítani, az időnként végzett vizsgálatok pozitív eredménnyel nem jártak, a betegség pusztításait ma is ölbe tett kézzel vagyunk kénytelenek nézni s csupán a betegek kezelésére szorítkozunk, könnyű esetek nemcsak felismerelnek, hanem kezelhetnek is maradnak, a klinikailag biztosnak látszó esetekben sincs eldöntve a fertőző képesség megszüntetésének időpontja. Mindebből az következik, hogy a laboratórium felállítását egyedül az állandó tüszűfészkek kiirtása is szükségessé teszi.

Jól tudjuk, hogy a kiütéses tüszű diagnózis az esetek ritkasága folytán, főleg kezdeti esetekben, milyen nehéz. Bizonytalan esetek pe nem jelentése az esetleges járvány kitörése szempontjából veszedelmes, a tévesnek bizonyult bejelentések pedig egyrészt nagy riadalmat okoznak, másrészt pedig költséges és nagyszabású hiábavaló intézkedésekre vezetnek.

Jól tudjuk, hogy a diphteria diagnózis a klinikai tünetekből milyen nehéz. Ez biztosan elkerülhető pozitív bakteriologiai lelet alapján való szűrő alkalmazással, a mivel egyébként az egyéb helyeken (orr, seb, hüvely) megnyilvánuló diphteriás megbetegedéseket is megállapíthatjuk.

A női betegek igen nagy százaléka fehérfolyásban szenved. A palóc név fel fogása ezt rendes állapotnak tartja s annak hiányát csodálkozik. Ezen folyásoknak bakteriologiai vizsgálata a beteg gyógyulása szempontjából döntő jelentőségű bir, s különösen a munkásbiztosító pénztárakat érinti érzékenyen, mert az ilyen betegek az enyhe esetekben állandó gyógyszerrel, a súlyos esetekben pedig hosszadalmas kórházi kezelést s beteglépénzben való részesítést igényelnek.

Nem kevésbé fontos és hatásos dolog a különböző váladékok bakteriologiai vizsgálata megfelelő kezelés lehetővé tétele céljából. Itt elsősorban streptococcus, staphylococcus, gonococcus-cinákra gondolunk. A streptococcusok gyakori ipari sérüléseknek sok bajt okozó kiserő, a staphylococcusok egyes meleg bányákban valóságos ipari foglalkozási megbetegedések jellegű mutató kelés járványokat okoznak; a gonococcusok jelentőségéről fentebb szóltam. Egyedül az oltások kezelés gyorsaságánál és biztonságánál fogva olyan eredményeket ígér, a melyek a laboratóriumok költségeit messze túlhaladják.

A tisztí orvosi szolgáltatásnak igen fontos ága az élelmiszeripari nyomatékos ellenőrzése a tapasztalt vizsgálások gyors és szigorú megtorlása. Ez elsősorban a vizsgálások objektív bizonyítását teszi szükségessé. Ebből a szempontból az élelmiszervizsgálatok laboratóriumi lelete a hosszadalmas eljárást és fellebbezéseket, tehát az ügymenet elhúzódtatását teszi lehetővé. Különösen fontos az élelmiszer ellenőrzése azért, mert egyrészt a kereskedelmi tisztaság gyenge lábakon áll, másrészt azért mert lakossága majd-

nem kizárólag fogyasztókból áll, ezért a házi élelmiszer előállítás, mennyiség tekintetében, jóformán számbatársa sem jöhet. A mi a törvényszéki és rendőrségi munkát illeti, abból csak azt akarjuk kiemelni, hogy a bakteriologiai és szövettani vizsgálatoknak mindkettőben tág tere nyílik. A bűnözők rafinálódása elégtelenné teszi a nyomozás és bizonyítás eddigi eszközeit s a bűnösök csak úgy fognak megérdemelt büntetésben részesülni, ha a bizonyításban a laboratórium által nyújtott segítséget is igénybe vesszük. Igaz, hogy a prostitúttal a kezelésükkel foglalkozó osztályokon tulajdonképpen csak negatív bakteriologiai s vérelet alapján volnának elbocsáthatók, de mégis nagyon jól tudjuk, hogy a gyakorlatban ez nem így történik. A Wassermann reactio egyellen erőlyes kura után is negatívra szokott változni, a gonococcus lelet szintén. Ez a negatívítás szemben nagy százalékokban csak időleges és spontán pozitívra változhatik, ennek bevárására kórházaink nincsenek berendezve. Nem marad tehát egyéb hátra, mint ezen vizsgálatokat a periferiás laboratóriumokban megfelelő időközben ismételtetni s ezeket a prostitúttal időszakos ellenőrzésének rendes vizsgáló eljárásai közé iktatni.

Igy lehetne folytatni a laboratóriumi vizsgálatok jelentőségét az összes betegségek végig. Hogy a hosszadalmassá való válást elkerüljük, még csak két betegségre óhajunk ki térni a cukorbeteg és a gümőkór. Általában azt tartják, hogy a cukorbeteg a módos emberek betegsége; a gyakorlat azonban mást mutat. A szegénypraxisban is elég gyakran találunk cukorbetegeket. A baj kezelésében az insulin annyira nélkülözhetetlen, hogy az immár az államkincstár terhére is rendelkezhető. A gazdasági szempontok azonban az időszakos insulin kura alkalmazására kényszerítenek. Nyilvánvaló dolog, hogy az insulinkezelés vér-cukorvizsgálat nélkül próbálgatás jellegű bir. Abban a pillanatban tehát, amikor a beteg megfelelő kezelést biztosítani akarjuk vagy a helybeli vér-cukorvizsgálat lehetőségét kell biztosítani vagy pedig a beteget ismételtén Budapestre, kórházba kell utalni. Világos, hogy a helybeli vér-cukorvizsgálat a helyes kezelemes és olcsó. A pontos vérvizsgálatot hasonlóképpen szintén laboratóriumi felszereléssel és tudást igényel. Ami a tuberculosus kérdésről illeti, az az általános fel fogás, hogy ez a betegség a bányások körében ritka. A dolog ebben a formájában nem állhat meg, egyrészt azért, mert a betegséget nem a bányában szerzik, hanem a vidékükön, ép úgy, mint egész országunkban, a foglalkozásra való tekintet nélkül, általánosan elterjedt; másrészt az egyes bányázemek közt a tuberculosus súlyosbódása szempontjából igen nagy különbségek vannak, így elsősorban a száraz, poros, meleg, mely, vékony szénteleppel rendelkező, rosszul szellőztött bányák azok, melyek a tuberculosus terjedését és súlyosbódását nagyban elősegítik. A Calmette, Guerin és Weil Hallé által bevezetett oltások, valamint a nyílt bét. bejelentési kötelezettség egyformán fontossá teszi a minél gyakoribb köpetvizsgálatokat és a kezelések ezen alapon való irányítását. Ezzel a munkával tehát a laboratórium igen fontos feladat elé van állítva.

Az elmondottakkal három dolgot kívántunk bizonyítani: az első az tény, hogy a laboratóriumra szükség van; ez nem is lehet kétes. A második az, hogy a laboratórium létesítésére a helyi viszonyok kedvezőek, a mennyiben annak felállításához a szükséges műszaki lehetőségek meg vannak adva, az egészségügyi szolgálat nívója a laboratórium elégséges munkával való ellátását biztosítja. A harmadik ezekből következik, vagyis, abban áll, hogy a laboratórium létesítése feltétlenül kifizető dolog, úgy anyagi szempontból, mint a közegészségügyi nívójának annyira kívánatos emelése szempontjából.

Mindezekből arra a végső következtetésre jutunk, hogy a sálgótarjáni laboratórium felállításával olyan intézmény volna megvalósítható, a mely mintául szolgálhatna számos olyan városnak, ahol az egészségügyi szolgálat viszonyai azt hasonlóképpen kívánatosá teszik. Úgy gondoljuk, hogy egy ilyen laboratórium, melynek sokoldalú munkássága a közegészségügyi tervezett reformjának az elemét a legproductívabb módon képviseli, a legértékesebb befektetés a jelen-

ben, a legjobb irányítás a jövőre nézve s egy ilyen laboratórium munkásságának ismertetése megteremkenyítőleg hatna a közegészségügyi minden munkására és nem csak a szakemberek figyelmét hívná fel, hanem azok részéről is érdeklődést tudna felkelteni a kik bár nem szakemberek, de vagyoni helyzetüknél vagy politikai sulyuknál fogva a közegészségügyért sokat tehetnek s áldozhatnának.

Az intézmény a felállítandó Egészségházban volna elhelyezendő.

Dr. Zemplényi Imre
bányorvos.

**Fehérnemű és harisnya
stoppolás, varrás és himzés**

SINGER VARRÓGÉPPAL

SINGER FÜKÜZLET MINDENÜTT

SINGER VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.

SÁLGÓTARJÁN
a róm. kath. templom mellett.

A sálgótarjáni kir. járásbírósg mint
telekkönyvi bíróság.
266/1930. tkv. szám.

Árverési hirdetmény-kivonat

Ballassagyarmati Takarékszövetkezet és Hitelezési R. végrehajtónak Lajos József egyenes adós végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi bíróság végrehajtási árverést 4000 P. tőkekövetelés és járulékaik behajtása végett a sálgótarjáni kir. járásbírósg területén levő, Zagyvapálfalva községben fekvő s a zagyvapálfalvai 72 sz. tkjében A II. 1. sz. 208 hrzi sz. alatt foglalt Jenőffy Zoltán és neje Jenőffy Mária do logi adósok nevében álló erdő ingatlanra 1200 P. kikiáltással áron, azonban a Sálgótarjáni Községbányára r. t. javára B. 8. alatt bekebelezett közséknaknázási jog fenntartásával. Nem érintik az árverés által ezen ingatlanra Huttinger Ferenc javára C. 35. alatt bekebelezett szolgálmi jog, mégis amennyiben az előző jelzések hitelezők kielégítésére szükséges 12.000 pengő meg nem ígértetnek, a szolgálmi jog fenntartása mellett az esetben az árverés hatálytalanná válik és az ingatlan a végrehajtási törvény 163. §-a szerint nyomban újabb árverés alá bocsájtandó a szolgálmi jog fenntartása nélkül.

Az árverést 1930. évi július hó 9-ik napján délelőtt 10 órakor Zagyvapálfalva községbányánál fogják megtartani.

Az árverés alá kerülő ingatlan a kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb áron nem adható el.

Az árverelmi szándékozók kötelesek bányapénztől a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy az 1881.LX. t.c. 42. §-ában meghatározott árfolyammal számított óvadékképes értékpapírokkal a kiküldötttel letenni, hogy a bányapénznél

előleges bírói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételekét aláírni (1881.LX. t.c. 147., 150., 170. §§; 1908. LX. t.c. 21. §.).

Az aki az ingatlanért a kikiáltási árán magasabb ígértet tett, ha többet ígért senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár százaléka szerint megállapított bányapénzt az általa ígért ár ugyanannyi százalékaig kiegészíteni (1908.XLI. 25. §.).

Sálgótarján, 1930. máj. 12.

Zelenka Ottó kir. bír. elnök.

A kiadmány híreljéből:

Csomor
kir. tkvvezető

Ritka alkalom!

Mi kaptunk meg a P. Hollvarth „Nephtyn”
Stocking Manufactur Ltd. angol cég

lábizzadást megszüntető

bámulat és biztos hatású „Nephtyn” harisnyá-
inak Magyarországra, Jugoszláviára és Romá-
niára terjedő kizárólagos vezérképviseletét és
lerakatát.

Gyárunk megbízásából, éves szerződéssel
azonnal

alkalmazunk

Magyarország különböző vidékein olyan dol-
gozni akaró, feltétlen megbízható, becsület-
es és hűségűeket, kiket a rendkívül ke-
sért csodás hatású tömegkiképzésükkel és
tejesítésével megbízhatunk. Kiváratna egyes
kerületeket adunk. Szükség esetén bizományi
raktár átadását sem zárkózunk el. Eladási
lehetőség rendkívül könnyű, mert maguk a
vevők ajánlják, egyik a másikat. Szenczics
udjomság! Biztos és elmaradhatatlan eredmény.

Megállapodást létesítünk a felvett szemé-
lyekkel akár fix fizetésűek legyenek is, nem ju-
talékkal, vagy ha kívánja tisztán magas jutalék
mellett.

Kerületi képviselőknek utazási költséget
biztosítunk.

Becsület és tisztesség megjelölését nyuj-
tunk és azt írásbelig garantáljuk, de ugyan-
ilyen működést követelünk.

Ténykedés azonnal megkezdendő.
Mindenkét feljogosítunk, hogy mielőtt mű-
ködését megkezdje személyesen győződjék meg
lábizzadási elleni szenczics udjomság bámu-
latoz hatásától. A legkülönlegesebb a legújabb-
mértvű igazság a legújabb időben belül teljes-
sen megszűnik. Minden pár külön skatulyában
használati utasítással, eredeti leplemből cso-
magolásban kapható.

Az alkalmazott egyéneknek pénzkezelés
is meg kell bízunk s így anyagilag megbíz-
ható személyek vagy jó referenciákkal rendel-
kezők előnyben részesülnek.

Lábizzadással szenvedőknek 5— pengő
előzetes bekezdése ellenében azonnal innem
szállítatunk egy pár eredeti „Nephtyn” ro-
kni. vagy női harisnyát a kívánt nagyságban,
míg a képviselőink ott megkezdik műkö-
désüket.

Azok akik képviselőinket vállalni kíván-
ják, jelentésk be ezen szándékukat s jelölék
meg határozottan azon községek neveit, am-
elyekben dolgozni kívánnak. Egy járásnál na-
gyobb kerületet nem adhatunk. Azoknak, akik
képviseletet kívánnak lenni, 5— pengő be-
kezdése ellenében, azonnal megkezdik egy
mintapárt, mert e nélkül dolgozni nem lehet.
meghatározást és az alkalmazásra vonat-
kozó írásbeli megállapodást a szükséges üzleti
utasításokkal együtt. Eljenteleketek az aján-
latait csak akkor vehetjük figyelembe, ha
azon a vidéken meg nem létesítettünk volna
mással megállapodást. A pénzkezelésben be-
kezdőt bányegért teljes anyagi felelősséget váll-
alunk, a mintapárt ajánlatot csomagolásban
vámmentesen és azonnal szállítjuk, az iratok-
kal együtt!

„COMMERCIA” Árubehozatali

Kereskedelmi Vállalat

OSIJEK I., Vijecnicki trg

APOLLO MOZGÓ HETI MŰSORA:

5. Sz. 6. V.

7. H. 8. K.

10. csütörtök

Kunyhó és Palota.

Éneklő, beszélő

és zenélő-film

A szerelem városa.

2 előadás

7 és 9 órakor.

Kezdeti hétköznapi este 6 órakor, vasár és ünnepnap
delelőn 5, 7 és 9 rakor. Zenepótló 10 Hllér.